

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului declarat de Apostol Lucia,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Crucichevici Lilian împotriva Luciei Apostol cu privire la desfacerea căsătoriei,

împotriva deciziei din 23 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de Apostol Lucia și menținută hotărârea din 23 iunie 2022 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru,

(Dosarul nr. 2ra-601/24
NR.PIGD 2-20150816-01-2ra-10052024)

Recursul declarat după 01 septembrie 2023. Recursul este vădit neîntemeiat.
Dezacordul recurenteii cu decizia instanței de apel nu constituie temei de casare a acesteia.

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: S. Suvac)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: I. Secieru, V. Cotorobai, M. Anton)

12 iunie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând, în lipsa părților, admisibilitatea recursului declarat de Apostol Lucia,

Curtea Supremă de Justiție, în completul de judecată compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*

Oxana Parfeni,

Gheorghe Stratulat *Judecători*

constată următoarele:

ÎN FAPT:

1. La 30 noiembrie 2020, Crucichevici Lilian a depus cerere de chemare în judecată împotriva Luciei Apostol cu privire la desfacerea căsătoriei.

2. În susținerea acțiunii reclamantul a indicat că la *****, la Oficiul Stării Civile sect. *****, a încheiat căsătoria cu Apostol Lucia, fapt ce se confirmă prin certificatul de căsătorie seria *****. La *****, s-a născut fiul *****. Din anul 2018 relațiile dintre soți s-au deteriorat, iar familia s-a destrămat. Nu mai locuiește cu pârâta și nu duc o gospodărie comună. Reconcilierea nu mai este posibilă, și întrucât Apostol Lucia refuză desfacerea căsătoriei pe cale notarială sau prin depunerea cererii la Serviciul Stare Civilă, s-a adresat cu prezenta acțiune în judecată.

3. Totodată, reclamantul a menționat că lipsesc divergențe cu pârâta referitor la partajul proprietății comune și a domiciliul copilului.

4. Cu trimitere la prevederile art.37 alin.(3) din Codul familiei, Crucichevici Lilian a solicitat admiterea acțiunii și desfacerea căsătoriei încheiată cu Apostol Lucia la *****, la OSC *****.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE:

5. Prin încheierea protocolară din 19 mai 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în temeiul art.173 alin.(3) CPC, a fost restituită cererea reconvențională depusă de Apostol Lucia împotriva lui Crucichevici Lilian cu privire la încasarea pensiei de întreținere a copilului minor *****, născut la *****, în mărime fixă de ***** lei lunar din momentul depunerii acțiunii până la atingerea majoratului copilului.

6. Prin hotărârea din 23 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost admisă acțiunea depusă de Crucichevici Lilian. A fost desfăcută căsătoria dintre Crucichevici Lilian și Apostol Lucia încheiată la *****, înregistrată cu nr.*****, la OSC *****. Pentru înregistrarea desfacerii

căsătoriei și eliberarea certificatului de divorț la organul de stare civilă, s-a încasat separat din contul lui Crucichevici Lilian și a Luciei Apostol în bugetul de stat taxa de stat în mărime de 500% unități convenționale.

7. Prima instanță a motivat soluția de admitere a acțiunii prin faptul că potrivit certificatului de căsătorie, reclamantul Crucichevici Lilian și pârâta Lucia Apostol au încheiat căsătoria la *****, înregistrată cu numărul *****, la OSC ***** (f.d. 5).

8. Prima instanță a subliniat că în perioada, începând cu depunerea cererii de chemare în judecată (30 noiembrie 2020) până la finalizarea examinării cauzei, reieșind din poziția și explicațiile părților la proces, reclamantul Crucichevici Lilian a insistat în continuare la desfacerea căsătoriei.

9. Cu trimitere la prevederile art.37 alin. (4) și (5) Codul familiei, prima instanță a notat că dacă în procesul examinării cererii de desfacere a căsătoriei, unul dintre soți nu-și dă acordul la divorț, instanța judecătorească va amâna examinarea cauzei, stabilind un termen de împăcare de la o lună la 6 luni, cu excepția cauzelor de divorț pornite pe motivul violenței în familie confirmate prin probe.

10. Cu referire la norma precitată, prima instanță a menționat că la cererea pârâtei Lucia Apostol, prin încheierea protocolară din 25 ianuarie 2022, s-a acordat termen de împăcare părților la proces, până la 19 mai 2022 (peste 3 luni), în pofida obiecțiilor formulate de reclamantul Crucichevici Lilian (f.d. 58, 60).

11. Prima instanță a evidențiat că în perioada acordată părților la proces, împăcarea a eșuat. Mai mult ca atât, din explicațiile părților, s-a stabilit că la cererea pârâtei Apostol Lucia a fost emisă o ordonanță de protecție față de acțiunile reclamantului Crucichevici Lilian, chiar în perioada în care instanța a acordat termen de împăcare între aceștia, circumstanțe din care se deduce că familia între cei doi soți nu mai poate fi păstrată (f.d. 65).

12. De asemenea, instanța de fond a constatat că reclamantul Crucichevici Lilian în toată perioada desfășurării procesului și-a exprimat neezitant și peremptoriu intenția necondiționată cu privire la desfacerea căsătoriei, indicând că viața în comun cu Apostol Lucia, fără îndoială, nu poate continua.

13. La acest aspect, prima instanță a explicat că căsătoria este o uniune liber-consimțită și nicio persoană nu poate fi impusă să încheie sau să păstreze o căsătorie împotriva voinței sale. Or, dreptul la viață privată și de familie presupune atât dreptul de încheia o căsătorie, cât și dreptul de a o

desface. Nesatisfacerea pretenției reclamantului de a desface căsătoria pe care este în imposibilitate să o continue, ar semnifica imixtiune în viața privată și ar încălca dreptul și libertatea la viața sa privată și de familie.

14. Suplimentar, prima instanță a remarcat că pe parcursul examinării cauzei nu au fost prezentate probe care să ateste existența unor neînțelegeri între părți pe marginea partajului proprietății comune în devălmășie sau referitor la întreținerea, educația și stabilirea domiciliului copilului minor *****, născut la *****.

15. În acest context, instanța de fond a notat că reclamantul a accentuat că nu există divergențe referitoare la partajul averii comune, referitor la stabilirea domiciliului copilului comun. Deși, partea pârâtă a insistat că urmează a fi supuse examinării chestiunile prevăzute la art.38 alin.(2) din Codul familiei, Lucia Apostol nu a relevat nicio incongruență, care să poată fi analizată, cel puțin demonstrativ, pe marginea aspectelor date.

16. Pe final, în condițiile în care reclamantul Crucichevici Lilian a menționat că nu există un dezacord referitor la chestiunile prevăzute la art.38 alin.(2) din Codul familiei, în lipsa unor probe din partea pârâtei Apostol Lucia, care să stabilească contrariul, prima instanță a considerat oportun a se pronunța doar pe marginea cerinței privind desfacerea căsătoriei.

17. Având în vedere cele expuse, instanța de fond a concluzionat că acțiunea reclamantului Crucichevici Lilian privind desfacerea căsătoriei este una întemeiată și urmează a fi admisă.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL:

18. La 11 iulie 2022, Apostol Lucia a declarat apel (nemotivat) împotriva hotărârii primei instanțe, iar la 12 decembrie 2022, a prezentat motivarea apelului, solicitând casarea hotărârii din 23 iunie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, cu restituirea cauzei spre rejudecare în prima instanță, în alt complet de judecată.

19. Prin încheierea din 24 ianuarie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost restituit apelul declarat de Lucia Apostol în temeiul art.369 alin.(1) lit.a) CPC.

20. Prin decizia din 16 august 2023 a Curții Supreme de Justiție a fost admis recursul declarat de Lucia Apostol, reprezentată de avocata Angela Istrate, casată încheierea din 24 ianuarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, la etapa primirii apelului, în același complet de judecată.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL:

21. Prin decizia din 23 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Apostol Lucia și s-a menținut hotărârea din 23 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

22. Instanța de apel, cu trimitere la prevederile art.33 alin.(2) și art.37 alin.(3) și (4) din Codul familiei, a motivat decizia constatând că căsătoria poate înceta prin divorț (desfacere), în baza cererii unuia sau a ambilor soți ori a tutorelui soțului în privința căruia s-a instituit măsura de ocrotire judiciară sub forma tutelei, instanța judecătorească va desface căsătoria dacă va constata că conviețuirea soților și păstrarea familiei în continuare sunt imposibile. În procesul examinării cererii de desfacere a căsătoriei, unul dintre soți nu-și dă acordul la divorț, instanța judecătorească va amâna examinarea cauzei, stabilind un termen de împăcare de la o lună la 6 luni, cu excepția cauzelor de divorț pornite pe motivul violenței în familie confirmate prin probe.

23. Instanța de apel a reținut că la cererea Luciei Apostol privind acordarea termenului de împăcare, prin încheierea protocolară din 25 ianuarie 2022, Judecătoria Chișinău sediul Centru a acordat părților un termen până la 19 mai 2022, însă în perioada acordată, împăcarea între părți a eșuat.

24. De asemenea, instanța de apel a menționat că nu au fost stabilite circumstanțe care să elucideze existența unor neînțelegeri între părți pe marginea partajului proprietății comune în devălmășie sau referitor la întreținerea, educația și stabilirea domiciliului copilului minor comun.

25. Instanța de apel a apreciat ca întemeiată soluția instanței de fond cu privire la desfacerea căsătoriei dintre Crucichevici Lilian și Apostol Lucia, încheiată la *****, înregistrată cu nr.*****, la OSC *****.

26. Instanța de apel a remarcat că apelanta Apostol Lucia a conturat în cererea de apel aspectul necesității stabilirii cuantumului pensiei de întreținere pentru copilul minor *****, născut la *****, însă prima instanță nu a examinat prezentul litigiu prin prisma prevederilor art. 58, 74 și 76, din Codul familiei, care învederează instituția întreținerii copiilor minori și copiilor majori, inapți de muncă care necesită sprijin material, de către părinți.

27. În contextul enunțat, instanța de apel a conchis că nu se poate expune asupra acestor argumente, care, de altfel, nu au fost soluționate de

către prima instanță în coroborare cu normele legale și luându-se cont de opinia ambelor părți în sensul expus.

28. Instanța de apel a considerat irelevante argumentele apelantei Apostol Lucia cu privire la imparțialitatea judecătorului raportor, deoarece, acest aspect a fost examinat pe deplin la etapa soluționării cererii de recuzare și nu poate fi reținut pentru casarea unei hotărâri, care a fost emisă în conformitate cu normele legale și în coroborare cu pretențiile din acțiune.

29. Instanța de apel a reținut că potrivit art.173 alin(1) CPC, judecătorul primește acțiunea reconvențională dacă: a) aceasta urmărește compensarea pretenției inițiale; b) admiterea ei exclude, total sau parțial, admiterea acțiunii inițiale; c) ea și acțiunea inițială sunt în conexiune, iar judecarea lor simultană ar duce la soluționarea rapidă și justă a litigiilor. La caz, cererea de chemare în judecată depusă de Crucichevici Lilian vizează desfacerea căsătoriei, pe când acțiunea reconvențională a Luciei Apostol, urmărește scopul încasării pensiei de întreținere a copilului minor ***** născut la *****, or, aceasta nu urmărește compensarea pretenției inițiale, admiterea ei nu exclude, total sau parțial, admiterea acțiunii inițiale, iar în final, nu sunt în conexiune, judecarea lor simultană excluzând soluționarea rapidă a litigiului, deoarece instituția stabilirii quantumului pensiei de întreținere, este mult mai complex și implică o apreciere extinsă a normelor de drept în raport cu circumstanțele de fapt.

30. Instanța de apel a menționat că pe lângă faptul că potrivit art.173 alin. (3) CPC, încheierea protocolară emisă de prima instanță nu este susceptibilă de recurs, totuși Apostol Lucia nu este lipsită de dreptul de a înainta pretențiile expuse în acțiunea reconvențională, prin depunerea unei acțiuni în condiții generale.

31. Suplimentar, cu trimitere la prevederile art.373 coroborate la art.388 CPC, instanța de apel nu a stabilit încălcarea sau aplicarea eronată a normelor de drept procedural ce ar putut duce la soluționarea eronată a cauzei în prima instanță.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS ȘI SOLICITĂRILE RECURRENTULUI:

32. La 10 mai 2024, Apostol Lucia a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 23 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 23 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu remiterea cauzei spre rejudecare.

33. În susținerea recursului Apostol Lucia a invocat că instanța de apel prin decizia adoptată a încălcat prevederile art.27 alin.(2) din Convenția internațională cu privire la dreptul copilului din 20.11.1989, în vigoare pentru Republica Moldova din 25.02.1993 și art.18 alin.(1) din Legea privind drepturile copilului nr.338 din 15.12.1994, or, prin restituirea acțiunii reconvenționale instanțele de judecată ierarhic inferioare au lipsit copilul comun de întreținere pe perioada din 19 mai 2022 până în prezent, dânsa fiind concediată și nu a avut posibilități financiare pentru a intenta o altă cauză și de a suportat cheltuieli pentru apărarea drepturilor și intereselor copilului.

34. Recurenta consideră eronată concluzia instanțelor de judecată ierarhic inferioare precum că acțiunea reconvențională nu este în conexiune cu cererea de chemare în judecată inițială, iar judecarea simultană a acestor cereri nu ar fi dus la soluționarea rapidă a litigiului, deoarece ambele acțiuni decurg din dreptul familiei, iar cerința de întreținere a copilului minor fiind rezultatul cerinței de desfacere a căsătoriei.

35. Mai mult ca atât, prin prisma art.38 alin.(2) din Codul familiei, în procesul desfacerii căsătoriei, instanța de judecată este obligată să se expună și în privința cererii cu privire la încasarea pensiei pentru întreținerea copilului minor.

36. Instanța de apel neîntemeiat a menționat că încheierea protocolară de restituire a acțiunii reconvenționale nu poate fi contestată, privând-o de dreptul în sensul art.13 CEDO de a contesta încheierea respectivă. Or, faptul că potrivit art.173 alin.(3) CPC, încheierea protocolară emisă de prima instanță nu este susceptibilă cu recurs, vine să confirme lezarea dreptului său la un recurs efectiv.

37. Consideră eronată afirmația instanței de apel precum că dânsa nu este lipsită de dreptul de a înainta o acțiune separată, întrucât vine în contradicție cu prevederile art.38 alin.(2) din Codul familiei.

38. Instanța de apel nu s-a expus asupra ilegalității încheierilor Judecătorei Chișinău, sediul Centru prin care au fost respinse cererile de recuzare a judecătorului raportor din prima instanță.

39. Decizia instanței de apel nu este motivată prin prisma art.6 CEDO, în situația în care a solicitat ca judecătorul raportor să fie înlăturat de la examinare cauzei, având în vedere că existau dubii rezonabile privind părtinirea acestuia față de reclamantul/intimat Crucichevici Lilian, manifestată de mai multe ori pe parcursul procesului.

40. Starea de fapt a circumstanțelor cauzei a fost stabilită eronat de către instanțele de judecată ierarhic inferioare, ceea ce a dus la aplicarea eronată a legii și pe final la emiterea unei decizii arbitrare.

41. În drept, Apostol Lucia și-a întemeiat recursul pe prevederile art.432 alin.(1) lit.e) din CPC, potrivit cărora recursul este admis dacă: e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

42. La 15 octombrie 2024, Curtea Supremă de Justiție, întru respectarea dreptului părților la un proces echitabil, a expediat în adresa intimatului Crucichevici Lilian copia recursului declarat de Apostol Lucia, cu informarea, în corespundere cu prevederile art.439 și 186 din Codul de procedură civilă, despre necesitatea prezentării obligatorii a referinței timp de o lună, iar la depășirea acestui termen va fi decăzut din dreptul de a o prezenta, dacă legea nu prevede altfel, iar cauza va fi examinată în baza materialelor anexate la dosar, cu toate acestea, intimatul nu și-a valorificat acest drept procedural în termenul stabilit de instanța de recurs, și nu a depus referință (f.d.29-30, vol.II).

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ:

43. Articolul 434 alin.(1) și (2) din Codul de procedură civilă stipulează că:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

44. Prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare de la 01 septembrie 2023.

45. În conformitate cu prevederile art.XI alin.(3) din Legea nr.246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

46. Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

47. În conjunctura enunțată, și având în vedere că, recursul a fost declarat la *10 mai 2024*, adică după intrarea în vigoare a modificărilor

operate în Codul de procedură civilă, acesta va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

48. Articolul 432 din Codului de procedură civilă (în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare din 01.09.2023) prevede că:

„(1) Recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție; b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție; c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen; d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces; e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor; f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(2) Temeiurile menționate la alin.(1) lit.d)–f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.”

49. Articolul 433 alin.(1) lit.f) din Codul de procedură civilă indică că:

„(1) Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care: f) **recursul este vădit neîntemeiat.**”

50. Articolul 440 alin.(1) și (2) din Codul de procedură civilă statuează că:

„(1) În cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil. (2) Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.”

MOTIVAREA INSTANȚEI DE RECURS:

51. Cu referire la termenul de declarare a recursului, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia la *23 noiembrie 2023*, în ședință publică.

52. Din actele cauzei rezultă că copia deciziei integrale (motivate) a instanței de apel a fost expediată la adresa de domiciliu a Luciei Apostol și la sediul reprezentantei acesteia, avocata Istrate Angela, la *11 martie 2024*, (f.d.204, vol.I), însă la dosar nu se atestă date când a fost recepționată de către recurentă.

53. Totodată, la cererea din 24 iunie 2024, avocata Istrate Angela, în interesele Luciei Apostol, a anexat copia plicului instanței de apel din care rezultă că decizia instanței de apel a fost notificată recurenteii la *13 martie 2024* (f.d.25-26, vol.II).

54. Astfel, recursul din *10 mai 2024* depus de Apostol Lucia, a fost declarat în interiorul termenului legal prevăzut de art.434 CPC.

55. Din analiza prevederilor legale precitate supra, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, urmează să însușească în condițiile Codului de procedură civilă exercitarea efectivă a unui control de legalitate veritabil bazat pe temeuri concludente și serioase. Astfel, normele citate oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă.

56. În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul de procedură civilă dezvoltă nu doar caracterul nedevelopat al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate.

57. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

58. Se reține că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art.432 din Codul de procedură civilă, în redacția legii în vigoare la data declarării recursului.

59. Completul de judecată remarcă că articolul 442 alin.(1) din Codul de procedură civilă stabilește că instanța de recurs verifică legalitatea hotărârii atacate doar în limitele invocate în recurs. Această prevedere nu permite instanței de recurs să admită recursul din alte considerente decât cele invocate în recurs.

60. Din analiza recursului declarat de Apostol Lucia rezultă că drept temei de declararea a recursului a fost invocat în esență prevederile *art.432 alin.(1) lit.e* din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare din 01.09.2023), adică decizia contestată a instanței de apel este arbitrară, bazată în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

61. Curtea Supremă de Justiție menționează că în sensul prevederilor *lit.e* alin.(1) art.432 din Codul de procedură civilă, noțiunea de „hotărâre arbitrară” ori de „apreciere vădit nerezonabilă a probelor” urmează a fi stabilită în coraportul dintre mai multe principii.

62. Pentru a elucida înțelesul textului „hotărâre arbitrară” din art.432 alin.(1) *lit.e* CPC, Curtea Supremă de Justiție ține cont, inclusiv, de sensul atribuit acestei noțiuni de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Astfel, de exemplu, în cauza *Bochan v. Ucraina* (nr. 2), 5 februarie 2015, §

62, Curtea Europeană a notat că o decizie judecătorească este arbitrară dacă, în esență, nu are nicio bază juridică în dreptul intern și nu stabilește nicio legătură între faptele litigiului, legea aplicabilă și rezultatul procedurii. Curtea Europeană consideră că o asemenea decizie reprezintă o „denegare a dreptății”. De asemenea, în cauza Balliktaş Bingöllü v. Turcia, 22 iunie 2021, § 75, Curtea Europeană a notat că se poate considera că printr-o decizie judecătorească a fost comisă o „eroare vădită” dacă instanța a comis o eroare de drept sau de fapt pe care nicio instanță rezonabilă nu ar comite-o vreodată și că aceasta este aptă să perturbe caracterul echitabil al procedurii.

63. Totodată, potrivit art.71 alin.(4) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, la interpretarea actului normativ se ține cont de nota de fundamentare, care a însoțit proiectul actului normativ respectiv și de alte documente care permit identificarea voinței autorității publice care a adoptat, a aprobat sau a emis actul normativ.

64. Nota informativă la Legea nr.246 din 31 iulie 2023 menționează următoarele: „...Utilizarea noțiunii de „hotărâre arbitrară” derivă din practica CtEDO, fiind utilizată pentru a defini situația în care judecătorii nu aduc nici o motivare pentru deciziile/hotărârile luate, sau când acestea sunt bazate pe greșeli evidente de fapt sau de drept comise de judecători. În esență, la categoria hotărârilor arbitrare ar putea fi atribuite și cele pronunțate cu bună știință contrar legii (în contextul art. 307 Cod penal). ...”. Iar în nota de subsol la textul menționat în paragraful precedent, nota informativă aduce mai multe exemple din jurisprudența CtEDO în care hotărârile au fost considerate arbitrare sau bazate pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor. Nota de subsol menționează următoarele în ceea ce privește cauzele civile: „Exemple de procedură civilă: Respingerea fără o motivare clară a unui recurs într-o cauză civilă și menținerea unei decizii care era în mod clar contrară circumstanțelor cauzei, chiar dacă recurentul indica expres asupra acestei contradicții (Dulaurans v. France, 2000, § 38); Refuzul judecătorilor, fără vreun motiv, de a anula ordinul de eliberare din funcție, care era bazat pe un raport de evaluare a performanțelor anulat anterior de aceiași judecători (Tel v. Turkey, 2017); Anularea de către instanța de recurs a deciziei instanței de fond (prin care au fost acordate compensații prevăzute de legislația muncii) fără a explica în vreun fel acest lucru și fără a face referire la lege, care prevedea aceste compensații (Anđelković v. Serbia, 2013; Lazarević v. Bosnia and Herzegovina, 2020).

65. Din nota informativă menționată rezultă că sintagma „hotărârea arbitrară” urmează a fi definită prin prisma jurisprudenței CtEDO. În jurisprudența sa, CtEDO deseori folosește împreună sintagmele „hotărârea arbitrară” și hotărâre „bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor”, fără a face o distincție clară între ele. Nota informativă menționează totuși că „la categoria hotărârilor arbitrare ar putea fi atribuite și cele pronunțate cu bună știință contrar legii (în contextul art. 307 Cod penal)”. Rezultă că în cazul hotărârii arbitrare, carența principală vizează încălcarea unei norme

legale imperative, adică a unei prevederi normative care nu oferă nicio discreție judecătorului. Lipsa discreției poate rezulta din claritatea textului prevederii normative, fie din practica uniformă și clară de aplicare a normei. Această carență nu se poate datora unei simple greșeli, ci trebuie comisă cu bună știință sau ca urmare a unei erori inexplicabile. Suntem în prezența unor asemenea situații atunci când instanța de judecată adoptă o hotărâre ce contravine unei norme imperative invocate participanții la proces sau de instanța judecătorească ierarhic superioară, fără a explica convingător de ce nu aplică acea normă.

66. Sub acest aspect urmează a fi reținute și constatările Curții Constituționale din Hotărârea nr.2 din 16.01.2025 (pct.149-150), potrivit căreia pentru a elucida înțelesul textelor contestate (inter alia ”hotărâre arbitrară”), destinatarii pot avea în vedere, inclusiv, sensul atribuit acestei noțiuni de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Astfel, de exemplu, în cauza *Bochan v. Ucraina* (nr. 2), 5 februarie 2015, § 62, Curtea Europeană a notat că o decizie judecătorească este arbitrară dacă, în esență, nu are nicio bază juridică în dreptul intern și nu stabilește nicio legătură între faptele litigiului, legea aplicabilă și rezultatul procedurii. Curtea Europeană consideră că o asemenea decizie reprezintă o „denegare a dreptății”. De asemenea, în cauza *Ballıktaş Bingöllü v. Turcia*, 22 iunie 2021, § 75, Curtea Europeană a notat că se poate considera că printr-o decizie judecătorească a fost comisă o „eroare vădită” dacă instanța a comis o eroare de drept sau de fapt pe care nicio instanță rezonabilă nu ar comite-o vreodată și că aceasta este aptă să perturbe caracterul echitabil al procedurii.

67. Din textul recursului nu se constată în mod univoc vreun argument care ar justifica constatarea că hotărârile contestate ar fi emise contrar normelor imperative aplicabile speței, precum și nici instanța de recurs nu a stabilit din textele hotărârilor contestate, raportate la circumstanțele cauzei.

68. Subsidiar, sintagma „bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor” se referă la aprecierea probatoriului. Pentru admiterea unui recurs în baza acestei sintagme este necesară întrunirea cumulativă a următoarelor condiții: a) hotărârea să se bazeze pe o apreciere eronată a probelor; b) aprecierea să fie vădit nerezonabilă; c) hotărârea contestată se bazează în mod determinant pe această apreciere.

69. Prin urmare, nu orice eroare în aprecierea probelor poate duce la admiterea recursului în temeiul art.432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă, adică să fie evidentă pentru un profesionist și să nu poată fi explicată rațional. De asemenea, această eroare trebuie să fie determinantă pentru soluția din hotărârea contestată. Îi revine recurentului obligația să convingă instanța de recurs că aceste elemente sunt întrunite.

70. La caz, Completul de judecată nu a stabilit că probele au fost apreciate arbitrar sau irațional de către instanța de apel, dimpotrivă se

constată că instanța de apel a dat răspuns la argumentele recurente/apelante care sunt analogice celor invocate în cererea de apel.

71. Nu poate fi reținut argumentul recurente Apostol Lucia precum că instanța de apel neîntemeiat a concluzionat că încheierea protocolară din 19 mai 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, prin care a fost restituită cererea reconvențională, nu poate fi contestată, privând-o în așa mod de dreptul la un „recurs efectiv” prin prisma art.13 CEDO, iar pe fiul său de mijloace de întreținere pe perioada 19.05.2022 – până în prezent, or, dispozițiile art.173 alin.(3) din Codul de procedură civilă cert și imperativ statuează că încheierea protocolară de restituire a cererii reconvenționale nu este susceptibilă de recurs, nici separat și nici o dată cu fondul hotărârii sau al deciziei, persoana nefiind lipsită de posibilitatea de a înainta acțiune separată în judecată, cu același pretenții invocate în acțiunea reconvențională, prin depunerea acesteia în condiții generale. Prin urmare, accesul la justiție nu este limitat.

72. Este lipsit de temei și argumentul recurente precum că instanța de apel a neglijat să se expună în privința temeiurilor de recuzare a judecătorului din prima instanță, rămânând nesoluționată contestația asupra încheierii de respingere a cererii de recuzare, or, aplicând la caz prevederile art.373 coroborate cu art.388 din Codul de procedură civilă, Curtea de Apel Chișinău nu a constatat încălcarea sau aplicarea eronată a normelor de drept procedural în cadrul examinării cauzei în prima instanță. Simplul dezacord a recurente cu soluția de respingere a cererii de recuzare nu constituie temei de anulare a actului judecătoresc. Prin urmare, argumentul cu privire la imparțialitatea judecătorului a fost dezbătut.

73. Completul de judecată reține că nu exclude că o hotărâre judecătorească poate fi atât „arbitrară”, cât și „bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor”, însă fiecare din cele două sintagme urmează a fi invocate și argumentate separat.

74. De asemenea, Completul remarcă că potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele ierarhic inferioare. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

75. Din considerentele redate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează că recursul declarat de Apostol Lucia este unul vădit neîntemeiat. Or, recursul respectiv conține obiecții de fapt și de drept similare celor expuse anterior în cererea de apel care au fost analizate și apreciate corespunzător de instanța de apel.

76. La caz, lipsește aparența unei încălcări a dreptului recurente Apostol Lucia la un proces echitabil garantat de art.6§1 CEDO.

77. De fapt, motivele recursului se referă la dezacordul recurente cu soluția pronunțată de Curtea de Apel Chișinău și nu relevă interpretarea

contrară a legii și aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural sau că aceasta s-ar baza în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, prin urmare recursul este vădit neîntemeiat și nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

78. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursul conține în esență obiecții de fapt și de drept similare expuse anterior în cererea de apel care au fost analizate de către instanța de apel, fiind apreciate în modul corespunzător, bazată pe o cercetare multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblu și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

79. Completul de judecată remarcă că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii/deciziei și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data declarării recursului. Or, recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate instanței de apel și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici. Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretensei interpretări și/sau aplicări eronate a prevederilor legale de către instanța de apel, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unei asemenea pretins argument, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorului recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

80. La fel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special, în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

81. În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [*Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230*]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (*Luordo împotriva Italiei, pct. 85*). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (*Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45*).

82. Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (*Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, 11p.141, §39*). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6§1 (*a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A*).

83. Din considerentele redate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează că recursul declarat de Apostol Lucia este vădit neîntemeiat și urmează a fi considerat inadmisibil.

84. În conformitate cu art.433 alin.(1) lit.f) din Codul de procedură civilă, art.440 alin.(1), (2) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI

Consideră inadmisibil recursul declarat de Apostol Lucia.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Gheorghe Stratulat